

Červené a modré státy

30.ledna 2008 Petr Karas

Zásadním faktorem v amerických (nejen) prezidentských volbách je prostorová diferenciací voličských preferencí. V tomto rozložení došlo za posledních 100 let k převratným změnám, nicméně ke konci 20. stol. se víceméně ustálilo.

Na počátku 20. stol. byly voličské základny obou hlavních politických stran USA diametrálně odlišné od současného stavu. V prvních prezidentských volbách 20. století (1904) „získal“ demokratický kandidát všechny státy „Jihu“, republikán zvítězil ve všech ostatních státech. Až do 60. let 20. stol. přežívala tato prostorová diferenciací daná občanskou válkou v USA (1861–65), resp. zrušením otroctví a obdobím tzv. Rekonstrukce Jihu (1865–77). Vzhledem k roli, kterou Republikánská strana sehrála v těchto událostech, bylo pro velkou část Jižanů naprosto nepřijatelné ji volit (prezidentští kandidáti demokratů získávali na Jihu neuvěřitelně vysoké podíly voličských hlasů, např. v Jižní Karolíně neklesl jejich zisk v deseti volbách v období 1904–40 nikdy pod 90 %!). Naopak severovýchod podporoval více republikány, byť zde nebyla podpora tak jednoznačná.

Postupně se však toto dělení začalo měnit. Historicky republikánský severovýchod přestal být jejich baštou ve 30. letech 20. stol. (hospodářská krize), demokrati ztratili „svůj“ Jih ve zlomových volbách 1964. Od té doby volí jižanské státy takřka jednotně republikány (s výjimkou voleb v r. 1976). Je možné konstatovat, že **první polovina 60. let 20. stol. znamenala zásadní zlom ve volebních preferencích**. Značná část voličů na Jihu byla již delší dobu rozladěna liberální politikou Demokratické strany, zvláště v otázce menšin a rasové segregace. Politika prezidentů Kennedyho a Johnsona (včetně schválení zákona o občanských právech v r. 1964) znamenala „poslední kapku“ – Jih se přiklonil k podstatně konzervativnějším republikánům.

Nové rozložení sil po roce 1992

V posledních čtyřech volbách (1992 až 2004) se ustavilo nové rozložení sil: západní pobřeží a severovýchod USA volí demokraty, nepobřežní státy středozápadu a jih USA volí republikány. Odráží to skutečnost, že hlavní podporu získávají demokraté mezi obyvateli velkých měst a hustě zalidněných území, která se koncentrují právě na pacifickém pobřeží a na severovýchodě USA. Politologové zavedli pojem červené a modré státy. Nazývají tak ty státy, které mají tendenci v současnosti volit republikány, resp. demokraty. Lze najít jisté celkové charakteristiky států, které do značné míry korelují s volebními výsledky. **Červené (republikánské)** státy mají většinou vyšší podíl venkovského obyvatelstva s celkově nižším vzděláním a vyšší religiozitou (jde např. o tradičně konzervativní státy ve středu USA). Jak bylo řečeno výše, Američané z měst, multikulturní liberální společnost a oblasti s početně zastoupenými menšinami (Hispanci, Afroameričané) výrazněji podporují **demokraty (modré státy)**. Je ovšem nutné dodat, že rozdíly nejsou zdaleka tak ostré.

Za silné červené státy jsou považovány Aljaška, Idaho, Indiana, Jižní Dakota, Kansas, Nebraska, Oklahoma, Severní Dakota, Utah, Virginie a Wyoming, které od zmiňovaných voleb v r. 1964 nikdy nevolily demokraty. Dalšími silnými červenými státy (demokraty nevolily od r. 1976) jsou Alabama, Jižní Karolína, Mississippi, Severní Karolína a Texas. Naopak silnými modrými státy jsou Havajské ostrovy, na pacifickém pobřeží Washington, Oregon, Kalifornie, na severovýchodě New York, Pensylvánie, Vermont, Maine, Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New Jersey, Delaware, Maryland a na středovýchodě Minnesota, Wisconsin, Michigan a Illinois. Ojedinělým případem je D. C., kde zatím vždy vyhráli demokratičtí kandidáti.

Změny se neočekávají

V červených a modrých státech je o vítězi voleb prakticky rozhodnuto už měsíce před volbami

a závěrečná fáze volební kampaně je tak honem za získání podpory jen v několika zbývajících (a mnohdy – z pohledu počtu volitelů – jen málo významných) státech (již měsíc před volbami v r. 2004 bylo dle průzkumů rozhodnuto ve 39 státech). Pro prezidentské volby 2008 odborníci zatím nepředpovídají výraznější změny v rozložení „červených a modrých států“. To však může změnit osoba kandidáta, např. v případě republikánské nominace R. Giulianiho je možná jeho vyšší podpora z urbanizovaných oblastí (tedy demokratických bašt) a naopak méně hlasů z více konzervativních, religiózních regionů. Obecně lze říci, že za posledních 100 let došlo k výrazné změně geografického rozložení voličských preferencí, na konci 20. století se stala charakteristickou vyrovnanost podpory obou hlavních stran a větší vyhraněnost příznivců obou táborů, o výsledku voleb nyní rozhoduje malá část nerozhodnutých voličů v několika málo státech.

Mapu změn rozložení podpory najdete v grafické části časopisu.